

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Assertionvm Theologicarvm Sfortiae Pallavicini Sacrae Theologiae Professoris in Collegio Romano Societatis Iesv. Libri Qvinque

Pallavicino, Sforza

Romæ, 1649

Eminentissimo Principi Ioanni Delvgo S.R.E. Cardinali. F.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38987

EMINENTISSIMO
PRINCIPI
IOANNI
DE LVGO

S. R. E.

CARDINALI.

F.

 ERVNT aliquan-
do Perronium, pur-
puratum illum Gal.
liae sua Lugum, ut erat pari-
ter litterarum cultor, ac litte-
ratorum patronus, codicem ne-
scio cuius praecalū Henrico IV.

a

3

Regi

Regi inscriptum, Principi obtulisse; alienoque muneri inspersisse de suo salem hunc regali palato dignum. Scriptor, inquit, ò Rex, ignoscas orat libri longitudinem; defuit enim in tempus conscribendi breuiorem. Neque id festiuus quàm uerius. Nullum artificium diuturniore constat elaboratione, quàm breuitas. Partium multitudo, si quidem necessaria sit, præstantiam eleuat operis; sin superuacua, et laudem opificis. Inter dextera cunctorum moli- tricis effecta, id estimatione maximum est, quod mole minimum imò nullum. Quocir- cà nisi opusculum hoc meum
pretio,

pretio, quàm paginis foret an-
gustius, haud equidè illud
amplius optarem, quasi tunc
minùs impar amplitudini tua.
An contemnitur inter artes
statuaria, quòd demendo, adeò-
que contrahendo perficiat? Sanè
plerique ex magnis illis huma-
nae sapientiae parentibus Hippo-
crates, Plato, Aristoteles, Eu-
clides, Archimedes plura qui-
dem scripsere, sed parua, et ta-
men ingeniorù, ac seculorù im-
mensitatè cõpletura Mihi qui-
dem huius opellae paruitas duplò
stetit, ac antea lōgitudo stetisset.
Nā, quae primū nō exigua effu-
deram, ea geminato studio tan-
quam in succum valentio rem

a 4 quò

quò spissiore[m] postea coegi .

Quintus annus agitur, ex quo
me Gymnas hęc magistrū exer-
cet, cuius aspectu duo mihi spe-
ciosissima memorantur; scilicet,
mihi summū nostri cui theo-
logū tūm praeceptorem obtigisse,
tū decessorem . Enimverò eius-
modi elogium quod inconsi-
deratis aliorum laudatoribus
vulgaris hyperbole, mihi de
te cogitatē scribenti religiosa
narratio est . Parū sit na-
rrationem dixisse : idem de te
sanctioris linguae oraculū fuit.
Nempe hoc te appellare titulo
nō dubitavit Urbanus VIII.
Christi Vicarius, grandia ver-
ba factis grandioribus com-

pro-

probantibus, et) fama (quod
rarum est) Principi concinente.
Is, nō alloquij familiaritate ca-
ptus; quando te Aula vitabun-
dū, umbra, ac meditationis re-
tinentissimum, vix unam, aut
alteram horam tota vita co-
ram habuerat; non munerū,
quæ nulla obieras, administra-
tionem remuneratus, sed v-
nam sapientiam ornaturus, ti-
bi reluctanti purpuram inges-
sit, hoc est Heroum premia, et)
Principum vota. Tertius ip-
se è privatis nostræ huius Aca-
demie magisterijs in amplissi-
mum Christianæ Reip: Magi-
stratū emeristi. Sed, cum præ-
stantissimum fuisset ad par il-

2 5 lud

lud inclytum purpurata doctri-
na Toletum, ac Bellarminū,
ut etate, sic honore tertium ac-
cedere, na tu utrumque super-
gressus videri possis, quasi de-
lato honorificentius ostro; quip-
pe in ipsis et) doctrina laurea,
et) officiorum mercede, in te v-
nius diuinae scientiae corona-
mento. Tuum hoc est, longoque
ab hinc tempore inusitatum,
ut regale illud insigne totum
menti debeas, nihil manui;
nec illud in te, quae gesseris, sed,
quod sis, cohonestet. Sed ipsum
honestat honestamentum suū
quicumque honestatur ex me-
rito: Vtrum hoc de te affirma-
re liceat, facile intelliget quis-
quis

quis relegat non incuriosa cogi-
tatione patrum atque auo-
rum aetates, & saeculum inte-
grum circumspiciat, videatq.
an sibi per tantum aui contem-
platrix Theologia in luce Ro-
manae Purpurae quidquam te
maius ostendat. Neq. tamen
hoc unum est, quo decus isthuc
augustissimum ipse condecoras:
quando tibi & privato nil se-
natorium deerat, & in Sena-
tum allecto nil religiosae mode-
stiae superinductum est, praeter
togam. Adeo & olim in humi-
li, litteris, virtute, consilio, gra-
uitate, gloria coruscabas; &
nunc infastigio nullum admit-
tis cum fastu, delicij suae com-

merciū . Acute Seneca pauper-
tatem iuxta separatim , atque
opulentiam probande virtuti
sufficientem negat ; Quamuis
enim alterutram sortem egre-
giè quis ferat , is tamen si in al-
teram incidere , quomodo eam
laturus esset , incertum . Tu ve-
rò in utraque comprobatus .
Sanctè hoc , et oculatus testor :
in panno aequè , atque in ostro ,
simul magnificentiam princi-
palis animi , simul paupertatem
religiosi spiritus prætulisti ,
tuoque vidimus experimento ,
nullas germanas virtutes aut
dissociabiles esse , aut quidquam
debere fortunæ . Quis in te non
suspiciat , quæ consilij amplitu-
dinem

dinem Imperijs iuuandis pa-
rem, quæ indolis modestiam li-
terarij conclauis theatro cōten-
tam? Propriū id est supernarū
mentiū, quæ & magnis astris
implendis, curandisq. idoneæ,
& in punctū contrahi faciles,
nulla vel ibi quietis; vel hic
granditatis iactura.

Haud multi fluxere menses,
postquam tu in Vaticana sub-
sellia, cū ego in Cathedram
tuam elatus: hoc est in sedem
diuturnis doctrinæ tuæ vesti-
gijs antea nobilitatam, & po-
stea recentis purpuræ vel ex
longinquo irradiantis luce præ-
fulgidam; atq. adeo tanquam
in sapientiæ tribunal, ac solius
glo-

gloria. Senti quàm eam non
impleret mea vel aetas, vel
tenuitas. Nihil in eam affer-
re potui, quippe nihil habens,
quod inde non accepissem à te,
qui nulli me in erudiendo iux-
tà, atque in amando posthabue-
ras. Neque tamen illud tibi
vulgare, ac segne obsequium
rependi, ut tua vel transcri-
berem, vel recoquerem. Puduit
me, in tuis non nisi gemmarum
iubar ostentare, hoc est pretio-
sam sterilitatem. Studui po-
tius, ut tanquam sydera vide-
rentur, quorum claritas fertili-
tas est. Hoc ergo ipsum in præ-
sentia tibi ampliùs debeo, quòd
non tua modò possideam, sed
mea

mea : quin veriùs utra-
que tua . Nec enim minùs ad
arborem spectat germen, quod
illa per semen peperit, quàm ad
fontem latex , quem ille in ca-
nalem effudit .

At verò mea hæc qualia
cūque medamenta nusquàm
in meliore lumine comparue-
runt , quàm in Hippolyto
Duratio , cuius eximij ado-
lescentis nomen & Acade-
miæ nostræ semper decorum ,
& alacritatē mihi perpetuam
in litterarijs laboribus suffectu-
rum . Nō breuior, quàm gran-
dior eius laudatio fuerit , quòd
is in theologica pugna tuis aus-
picijs cōmissa, tuo dignatus est

non

non tantum plausu, quod humanitati plerumque sapientiam comitanti pronum, sed miratione, quod magnis spectatoribus difficillimum: hanc enim qui plurimum in alijs excitant, in se minimum experiuntur. Adornabat ipse iam non uelitationes, sed iustum praelium, uniuersis Theologiae copijs triduū publicè conflicturus, philosophicis tamquam auxiliariis non parcè intermixtis. Cūque splendorem ex armis, quā ex phaleris mallet, non paginam, uti fit, immanem, graphide longè plus, quā litteris inaniter occupatam, sed codices glomeratis
sen.

sententijs instructos, certaminis
materiam parabat. Mihi, à
quo ille, si non plusquam ab
alijs, certè plura edoctus, ma-
ior pars operis proinde cōmissa:
quod ut peragerem, in sum-
mam pressi eorum præcipua,
quæ is à me hauserat: cōmu-
nibus amputatis; hoc est ea
parte, quæ librarium, non scri-
ptorem facit. Hæc porrò quin-
que libellis digessi, breui qui-
dem scribendi caractere, non
tamen (uti spero) aut subter-
fugiente, aut defatigante per-
spicaces oculos, & subtilium,
recentiumque litterarum peri-
tos. Sed Curia, & Magistra-
tus tantum athletam Olympijs

nostris inuidit. Iuuat tamen
euulgare, qualem eius fronti
lauream Lyceū parauerit, ut
Aula intelligat, qualem sub-
traxerit, adeoque qualem re-
pendere debeat. Et rependet,
confido, utpote quæ, tametsi
interdum prodiga vel imme-
rentibus, vix tamen unquam
merentibus iniqua. Enimue-
rò eximium quodq. nouo Præ-
suli prænunciant, et) vindi-
cant, ingenij acies, cui nulla
propositæ meditationis celsitas
vel inaccessa, vel hebeti ob-
tutu à mediocribus indiscreta;
matura menticanities antè pri-
mam mento lanuginem; in-
doles, quæ quanta quanta est,
Dei,

Dei, & sapientiae studium est.
Mirabiliores verò micant haec,
tanquam animi margaritae
in auro generis, ac fortuna. Ra-
ra enim exempla consentiunt
cum eo, quod habetur in fabu-
lis, Iunonem Palladi foedera-
tam, Veneri infensam. Hac
dum scribo, haud me fugit, vel
temporum, vel hominum vi-
tio ingentibus laudibus fidem
iure subtraham. Quid tamen?
Iniquius agetur cum virtute,
illam si tributis debitis frau-
daverimus ne tales falso vi-
deamur, quales alij esse non
detrectant quò fortuna, vel
amicitia obsequantur. Certè à
te, cuius existimatio satis ad
glo-

gloriam, & auctoritas ad fa-
mam, & meis de quocunque
laudationibus fidem, & his de
Duratio testimonium quoque
polliceor. Quin hoc ipso no-
mine acceptiora tibi fore augu-
ror hæc munuscula, quod in
amici meritissimi decus con-
cepta sint.

Unum erat, quod me ab
his tibi primulis theologiae no-
stra fructibus exhibendis reti-
neret: spes nimirum offerendi
quandocumque poma, si mi-
nus aurea, certe maturiora.
Sedenim par est initia, ut à
Cælo, sic à cælo proximis aus-
picari. Præterquam quod ne ipse
non tam modestè, quàm auda-

Eter

Etèr egero, si meas hasce pa-
gellas omninò contempserim,
quando te (meorū scilicet om-
nium arbitrum) etiam tūm
inedita non lectorem modò ha-
buerunt, sed probatorem. Ceterū
beneficia, quibus me deuinctio
tenes, ea sunt, ut si digna re-
ferre studeam, hōc ipsò nō gra-
tus, sed ingratus fuerim, quasi
per hanc confidentiam illorū
non estimator, sed contemptor.
Nempe una mihi superest ra-
tio persoluedi tibi quod debeo,
eaque expeditissima, quam te-
neo in presentia: scilicet per-
soluendo quod possum.

ER-